

ПРИМЕРНАЯ ТЕМАТИКА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ ПО КУРСУ

Тема 6. Основные этапы и тенденции эволюции социальных и политических институтов Гетманщины: Левобережье 1660-х – 1721 гг. в историографии

1. Компромисс между Гетманщиной и Россией (Глуховские статьи 9 марта 1669 г.) и его исторические последствия.
2. Ангажирование социально-политических реалий Глуховского компромисса в украинской и российской историографиях: роль имперского и неконформистского сознания.
3. Социальная система Гетманщины и ее эволюция в эпоху стабилизации (1669—1708 гг.).
4. Права гетмана и политические институты Гетманщины.
5. Взаимоотношения России и Гетманщины в 1660-е — 1721 гг.
6. Гетманы И. Брюховецкий, Д. Многогрешный, И. Самойлович.
7. Гетман И. Мазепа в истории Украины.
8. Северная война и Украина.
9. Гетман И. Скоропадский и основные тенденции его эпохи в жизни Гетманщины.

Источники:

1. Антологія української юридичної думки: в 6 т. Т. 3: Історія держави і права України: козацько-гетманська доба / упорядники: І. Б. Усенко, Т. І. Бондарук, О. О. Самойленко. Київ, 2003.
2. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 2: Акты о казаках (1679—1716).
3. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 1: Акты о казаках (1500—1648).
4. Архів Коша Запорозької Січі. Кокус документів 1734—1775 рр. Київ, 1998—2000. Т. 1—3.
5. Гетман Иван Мазепа: документы из архивных собраний Санкт-Петербурга: в 2 вып. / Российская академия наук. Вып. 1. СПб., 2007.
6. Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / урпядник Сергій Павленко. Київ, 2007.
7. Україна: антологія пам'яток державотворення Х—ХХ ст.: у 10 т. Т. IV: Спроби реанімації козацької держави (XVIII ст.) / упрядк. Валерій Шевчук. Київ, 2008.
8. Федорасова В. Г. История Украины с древнейших времен до середины XVII в.: практикум. Минск, 2006.

Исследования:

9. *Бантыш-Каменский, Д. Н.* История Малой России: в 3 ч. Ч. 2: От присоединения сей страны к Российскому Государству до избрания в гетманы Мазепы. М., 1830.
10. Гвоздик-Прицак, Л. Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо Запорозьке. Київ, 1999.
11. *Грушевский М. С.* История украинского народа. М., 2002.
12. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. К., 1992.
13. *Гуржій О. І.* Іван Скоропадський. Київ, 2004.
14. Енциклопедія історії України: у 6 т. / Національна академія наук України. Київ, 2003—2009.
15. Етнічна та етнокультурна історія України: у 3 т. / Національна академія наук України. Т.1, кн. 2. Київ, 2005.
16. История Украинской ССР: В 10-ти т. / гл. редкол.: Ю. Ю. Кондуфор (гл. ред.) и др. Т. 3: Освободительная война и воссоединение Украины с Россией. Начало разложения феодализма и зарождение капиталистических отношений (вторая половина XVII — XVIII в.). Киев, 1983.
17. Історія війн і збройних конфліктів в Україні: енциклопедичний довідник / [автори-упорядники: О. І. Гуржій та ін.]. Київ, 2004.
18. Історія українського селянства: нариси в 2 т. / [О. В. Андросук і інш.]. Київ, 2006.
19. *Костомаров Н. И.* Руина; Мазепа; Мазепинцы: Историческая монография и исследования. М., 1995.
20. *Литвин, В. М.* Історія України: підручник. 2-е вид. Київ, 2006. 3-е вид. Київ, 2010.
21. *Маслійчук В. Л.* Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII — першої третини XVIII ст. Харків, 2003.
22. *Мицик Ю. А.* Гетьман Іван Виговський. Київ, 2004.
23. *Мицик Ю. А.* Історія України: навчальний посібник. 3-е вид. Київ, 2010.
24. *Окиншевич Лев.* Центральні установи України-Гетьманщини XVII — XVIII вв. Київ, 1929.
25. *Позняк С. В.* История Украины (IX — первая половина XVII в.): Курс лекций. Минск, 2002.
26. *Полонська-Василенко Н. Д.* Історія України: у 2 т. Київ, 2002.
27. *Рафальский О. О.* Переяславський договір України з Росією 1654 року: ретроспективний аналіз. Київ, 2004.
28. *Слабченко М. Е.* Хозяйство гетманщины в XVII—XVIII столетиях: в 2-х т. Одесса, 1922.
29. *Слабченко М. Е.* Опыты по истории права Малороссии XVII и XVIII вв. Одесса, 1911.
30. *Слабченко М. Е.* Центральные учреждения Украины XVII—XVIII ст. Одесса, 1918.

31. *Слюсарский А. Г.* Социально-экономическое развитие Слобожанщины XVII—XVIII вв. Харьков, 1964.
32. *Смолій, В. А.* Формування соціальної свідомості народних мас України в ході класової боротьби: Друга половина XVII—XVIII ст. Київ, 1985.
33. *Смолій, В. А., Гуржій О. І.* Як і коли почала формуватися українська нація. Київ, 1991.
34. Сокирко О. Казацько військо під прицелом модернізації // Соціум. 2003. Вип. 2. С. 106—116.
35. *Терлюк І. Я.* Історія українського права від найдавніших часів до XVIII століття: навч. посібник. Львів, 2003.
36. *Чекаленко Л. Д.* Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник. 2-е вид. Київ, 2011.
37. *Чухліб Т. В.* Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663—1713): нарисі. Київ, 2004.

**Тема 7. Социальное и политическое развитие Правобережья
в последней трети XVII — XVIII ст.: влияние и механизмы
внешнеполитических факторов бытия украинского этноса**

1. Эпоха «казацкого» короля Яна III Собесского (1674—1696).
2. Демешковское казачество и наказные казацкие гетманы польского короля.
3. Османский опыт обустройства Украины: «Княжество Сарматия» и «ханская Украина».
4. Великая турецкая война 1683—1699 гг. и украинские земли.
5. Палиевщина и объединение Украины И. Мазепой в 1704 г.
6. Гетман П. Орлик и противостояние вокруг Правобережной Украины и Запорожья.
7. Возрождение шляхетского землевладения и социальные процессы на Правобережной Украине.
8. Гайдамацкое движение. Конфессиональные противоречия и «колиивщина». Влияние диссидентского и социального вопросов на прогресс в Речи Посполитой.
9. Присоединение Правобережной Украины к Российской империи.

Источники:

1. Антологія української юридичної думки: в 6 т. Т. 3: Історія держави і права України: козацько-гетманська доба / упорядники: І. Б. Усенко, Т. І. Бондарук, О. О. Самойленко. Київ, 2003.
2. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов, высочайше учрежденной при Киевском, Подольском и

Волынском генерал-губернаторе. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 3: Акты о гайдамаках (1700—1768).

3. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 3: Акты о гайдамаках (1700—1768).

4. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 6, т. 2: Акты об экономических и юридических отношениях крестьян в XVIII веке (1700—1799). Киев, 1870.

5. Архів Коша Запорозької Січі. Кокус документів 1734—1775 рр. Київ, 1998—2000. Т. 1—3.

6. Гваньїні, О. Хроніка європейської Сарматії. Київ, 2007.

7. Україна: антологія пам'яток державотворення Х—ХХ ст.: у 10 т. Т. IV: Спроби реанімації козацької держави (XVIII ст.) / упорядк. Валерій Шевчук. Київ, 2008.

Исследования:

8. Апанович О. М. Збройні сили України першої половини XVIII ст.. Київ, 1969.

9. Грабовецкий В. В. Олекса Довбуш — легендарный герой украинского народа. М., 1959.

10. Грушевский М. С. История украинского народа. М., 2002.

11. Грушевський М. Ілюстрована історія України. К., 1992.

12. Драгнев, Д. М. Гайдуки — народные мстители: Очерк истории героической борьбы молдавских гайдуков против местных и иноземных угнетателей / Академия наук Молдавской ССР. Кишинев, 1962.

13. Енциклопедія історії України: у 6 т. / Національна академія наук України. Київ, 2003—2009.

14. Етнічна та етнокультурна історія України: у 3 т. / Національна академія наук України. Т.1, кн. 2. Київ, 2005.

15. Иван Мазепа та його доба: історія, культура, національна пам'ять: матеріали міжнародної наукової конференції, 15—17 жовтня 2008 р., Київ—Полтава / редактор-упорядник В. Щербак]. Київ, 2008.

16. История Украинской ССР: В 10-ти т. / гл. редкол.: Ю. Ю. Кондуфор (гл. ред.) и др. Т. 3: Освободительная война и воссоединение Украины с Россией. Начало разложения феодализма и зарождение капиталистических отношений (вторая половина XVII — XVIII в.). Киев, 1983.

17. Інкін В. Ф. Нарис економічного розвитку Львова у XVIII столітті. Львів, 1959.

18. Інкін В. Ф. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI—XVIII століттях: історичні нариси. Львів, 2004.

19. Історія війн і збройних конфліктів в Україні: енциклопедичний довідник / [автори-упорядники: О. І. Гуржій та ін.]. Київ, 2004.

20. Історія українського селянства: нариси в 2 т. / [О. В. Андрощук і інш.]. Київ, 2006.
21. *Когут Зенон*. Російськи централізм і українська автономія. Ліквідація гетьманщини. 1760—1830. Київ, 1996.
22. *Крип'якевич І.* Історія України. Львів, 1992.
23. *Крупницький Б.* Гетьман Данило Апостол і його доба. Аугсбург, 1948.
24. *Крупницький Б. Д.* Гетьман Іван Мазепа та його доба. Київ, 2003.
25. *Литвин, В. М.* Історія України: підручник. 2-е вид. Київ, 2006. 3-е вид. Київ, 2010.
26. *Мацьків Теодор*. Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах, 1687—1709. 2-е вид. Київ, 1995.
27. *Мицик Ю. А.* Історія України: навчальний посібник. 3-е вид. Київ, 2010.
28. *Полонська-Василенко Н. Д.* Історія України: у 2 т. Київ, 2002.
29. *Семененко В. І.* Історія України з прадавніх часів до сьогодення: Навч. посібник. 2-е вид. Харків, 2000.
30. *Смолій, В. А., Гуржій О. І.* Як і коли почала формуватися українська нація. Київ, 1991.
31. Україна і Польща в період феодалізму: збірник наукових праць / Академія наук Української РСР. Київ, 1991.
32. *Чухліб Т. В.* Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663—1713): нариси. Київ, 2004.
33. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005.
34. *Gawroński F.R.* Historya ruchów hajdamackich (w. XVIII): w 2 t. 2-ie wyd. T. 1: Ruina. Brody, 1913.
35. *Gawroński F.R.* Historya ruchów hajdamackich (w. XVIII): w 2 t. 2-ie wyd. T. 2: Koliszczynna. Brody, 1913.

Тема 8. Основные этапы и тенденции эволюции социальных и политических институтов Гетманщины и Слобожанщины в XVIII ст.: проблемы внутренней эволюции и унификации в рамках Российской империи в историографии

1. Наступление российского землевладения и ослабление социально-политических институтов Гетманщины при гетмане И. Скоропадском.
2. Деятельность первой Малороссийской коллегии.

3. Наступление на права слободских полков при императрице Анне Иоанновне.

4. Гетманство Д. Апостола – эпоха ренесанса «давних» казацких обычаев.

5. Правление гетманского уряда. Эпоха гетманства К. Разумовского.

6. Имперские деятели – выходцы из украинских земель: П.А. Румянцев, А.А. Безбородько и др.

7. Упразднение остатков украинского самобытного строя на Левобережье. Память о казацком и гетманском прошлом; украинофильские симпатии потомков прежней старшины и дворян. Упразднение слободских казацких полков.

8. Отражение процессов и проблем эпохи в историографии.

Источники:

1. Антологія української юридичної думки: в 6 т. Т. 3: Історія держави і права України: козацько-гетманська доба / упорядники: І. Б. Усенко, Т. І. Бондарук, О. О. Самойленко. Київ, 2003.

2. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов, высочайше учрежденной при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 3: Акты о гайдамаках (1700—1768).

3. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 3, т. 3: Акты о гайдамаках (1700—1768).

4. Архив Юго-Западной России. Киев, 1859—1911. Ч. 6, т. 2: Акты об экономических и юридических отношениях крестьян в XVIII веке (1700—1799). Киев, 1870.

5. Архів Коша Запорозької Січі. Копус документів 1734—1775 рр. Київ, 1998—2000. Т. 1—3.

6. *Гваньїні, О.* Хроніка європейської Сарматії. Київ, 2007.

7. Україна: антологія пам'яток державотворення Х—XX ст.: у 10 т. Т. IV: Спроби реанімації козацької держави (XVIII ст.) / упорядк. Валерій Шевчук. Київ, 2008.

Исследования:

8. *Апанович О. М.* Збройні сили України першої половини XVIII ст.. Київ, 1969.

9. *Грабовецкий В. В.* Олекса Довбуш — легендарный герой украинского народа. М., 1959.

10. *Грушевский М. С.* История украинского народа. М., 2002.

11. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. К., 1992.

12. *Драгнев, Д. М.* Гайдуки — народные мстители: Очерк истории героической борьбы молдавских гайдуков против местных и иноземных

угнетателей / Академия наук Молдавской ССР. Кишинев, 1962.

13. Енциклопедія історії України: у 6 т. / Національна академія наук України. Київ, 2003—2009.

14. Етнічна та етнокультурна історія України: у 3 т. / Національна академія наук України. Т.1, кн. 2. Київ, 2005.

15. Иван Мазепа та його доба: історія, культура, національна пам'ять: матеріали міжнародної наукової конференції, 15—17 жовтня 2008 р., Київ—Полтава / редактор-упорядник В. Щербак]. Київ, 2008.

16. История Украинской ССР: В 10-ти т. / гл. редкол.: Ю. Ю. Кондуфор (гл. ред.) и др. Т. 3: Освободительная война и воссоединение Украины с Россией. Начало разложения феодализма и зарождение капиталистических отношений (вторая половина XVII — XVIII в.). Киев, 1983.

17. *Інкін В. Ф.* Нарис економічного розвитку Львова у XVIII столітті. Львів, 1959.

18. *Інкін В. Ф.* Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI—XVIII століттях: історичні нариси. Львів, 2004.

19. Історія війн і збройних конфліктів в Україні: енциклопедичний довідник / [автори-упорядники: О. І. Гуржій та ін.]. Київ, 2004.

20. Історія українського селянства: нариси в 2 т. / [О. В. Андросук і інш.]. Київ, 2006.

21. *Когут Зенон.* Російськи централізм і українська автономія. Ліквідація гетьманщини. 1760—1830. Київ, 1996.

22. *Крип'якевич І.* Історія України. Львів, 1992.

23. *Крупницький Б.* Гетьман Данило Апостол і його доба. Аугсбург, 1948.

24. *Крупницький Б. Д.* Гетьман Іван Мазепа та його доба. Київ, 2003.

25. *Литвин, В. М.* Історія України: підручник. 2-е вид. Київ, 2006. 3-е вид. Київ, 2010.

26. *Мацьків Теодор.* Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах, 1687—1709. 2-е вид. Київ, 1995.

27. *Мицик Ю. А.* Історія України: навчальний посібник. 3-е вид. Київ, 2010.

28. *Полонська-Василенко Н. Д.* Історія України: у 2 т. Київ, 2002.

29. *Семененко В. І.* Історія України з прадавніх часів до сьогодення: Навч. посібник. 2-е вид. Харків, 2000.

30. *Смолій, В. А., Гуржій О. І.* Як і коли почала формуватися українська нація. Київ, 1991.

31. Україна і Польща в період феодалізму: збірник наукових праць / Академія наук Української РСР. Київ, 1991.

32. *Чухліб Т. В.* Гетьмани Правобережної України в історії

Центрально-Східної Європи (1663—1713): нарисі. Київ, 2004.

33. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005.

34. *Gawroński F.R.* Historya ruchów hajdamackich (w. XVIII): w 2 t. 2-ie wyd. T. 1: Ruina. Brody, 1913.

35. *Gawroński F.R.* Historya ruchów hajdamackich (w. XVIII): w 2 t. 2-ie wyd. T. 2: Koliszczynna. Brody, 1913.